

A NYELVTANULÁSI STRATÉGIÁK TANÍTÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI

T-7

Magyar Andrea *, Habók Anita **

* SZTE Neveléstudományi Doktori Iskola

** SZTE Neveléstudományi Intézet

Kulcsszavak: nyelvtanulási stratégia; stratégiák tanítása

A nyelvtanítás folyamatában a hangsúly napjainkban a tananyagról egyre inkább a tanulóra helyeződött. Míg kezdetben a hatékony tanuló jellemzőinek azonosítása került előtérbe (Rubin, 1975), később a nyelvtanulás egyik meghatározó faktorának a stratégiahasználat bizonyult, és egyre inkább összekapcsolódott az önszabályozott tanulás fogalmával (Dörnyei & Ryan, 2015; Dörnyei & Skehan, 2003; Oxford, 2017). Azok a nyelvtanulók, akik tudatosan tervezik, szervezik és irányítják saját tanulási folyamataikat, hatékonyabban tanulnak és sikeresebb nyelvtanulókká válnak. Az önszabályozott tanulási folyamatok jelentős részét képezik a tanulási stratégiák, melyek fejlesztésére számos modell született (Chamot, 2005, 2008; Cohen, 1998; Cohen & Weaver, 2005; Gunning & Oxford, 2014; Oxford, 2017). A modellek elsődleges célja, hogy olyan, elsősorban a metakognitív, szociális, affektív és metakognitív tudatosságot fejlesztő stratégiai eszköztárral lássák el a nyelvtanulókat, amelyek a további nyelvtanulás és más kognitív területeken is sikeresen alkalmazhatóak. Kutatásunk célja a szakirodalomban fellelhető stratégiatréningek metaanalízisén keresztül a különböző modellek hatékonyságának összevetése és a különböző háttérváltozók képességekre gyakorolt hatásának vizsgálata volt. A kutatás során 15 – 2005 és 2010 között született – tanulmány vizsgálatát végeztük el. A mintába került tanulmányokat az Educational Information Resource Center (ERIC), a PsycInfo és a Google Scholar adatbázisaiból kerestük ki a learning strategies és a strategy training keresőszavak használatával. Olyan kutatásokat választottunk, amelyek reprezentatívak voltak nyelvi szint, nem és nyelvi képességek vonatkozásában. A kutatásokban a hatásmérték (Cohen-d) értékei 0,02–1,33 között szóródtak. A kognitív stratégiák eredményesebb használata ($d=0,48$) jellemezte a mintát a metakognitív stratégiákkal szemben ($d=0,24$). A hosszabb, többféle stratégiát megtanító és begyakoroltató programok szintén eredményesebbnek mutatkoztak a rövidebb tréningekkel szemben. A részminták összehasonlítása rámutatott arra, hogy a magasabb nyelvi szinten álló, illetve idősebb tanulók tudatosabban használják a stratégiákat, illetve eredményesebben tudják alkalmazni, mint a kezdő szinten lévő fiatal nyelvtanulók. A különböző képességterületek tekintetében elsősorban a beszéd- és az olvasáskészség fejlesztésében volt a stratégiatréningeknek közepes, illetve magas hatásmértékű mutatója. A kutatás jelentősége, hogy rámutat a stratégiatréningek eredményességére és jelentőségére.

A kutatás alatt Habók Anita Bolyai János Kutatási Ösztöndíjban részesült.